

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

філологічний факультет

Кафедра зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
Проблеми літературних жанрів

обов'язкова

Освітньо-професійна програма Зарубіжна література та теорія літератури

Спеціальність 035 Філологія

Галузь знань 03 Гуманітарні науки

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

філологічний факультет

Мова навчання українська

Розробник: кандидат філологічних наук, асистент, асистент кафедри зарубіжної літератури, теорії літератури та слов'янської філології **Альона Романівна Тичініна**

Профайл викладача (-ів) http://philology.chnu.edu.ua/?page_id=286

Контактний тел. 0992255201

E-mail: a.tychinina@chnu.edu.ua

Сторінка курсу в Moodle <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2799>

Консультації Онлайн-консультації: Розклад консультації.
четвер 14:40 – 16:00

1. Анотація дисципліни (призначення навчальної дисципліни).

Дисципліна „Проблеми літературних жанрів” пропонує розглядати історію розвитку світової літератури як історію формування жанрово-родових форм, а літературу аналізувати як родо-видо-жанрову систему. У межах курсу опрацьовуються та апробуються ключові теоретичні концепції вчених-жанрологів з метою фахового орієнтування студентів в основних жанрологічних категоріях, поняттях і термінах. Курс навчає фахово коментувати специфіку літературних родів, видів, жанрів та метажанрів, розкривати типологічні особливості певного жанру в конкретному творі, компетентно аналізувати жанрову специфіку літературного тексту. Дана дисципліна ґрунтується на висвітленні й аналізі діахронічних та синхронічних аспектів розвитку ліричних, епічних і драматичних жанрів, їхніх класифікацій у контексті жанрових систем відповідних епох. Увага звертається також на найбільш актуальні проблеми сучасної генології, виникнення, модифікації, трансформації, новації новітніх жанрових форм. Таким чином, дисципліна постає важливим навчальним елементом професійної підготовки майбутніх фахівців-філологів.

2. Мета навчальної дисципліни:

Метою викладання навчальної дисципліни „Проблеми літературних жанрів” є формування у студентів компетентного фахового погляду на проблеми генології – літературних родів, видів, жанрів та метажанрів як способів існування творів художньої літератури та основоположних категорій літературознавства. Дисципліна окреслює теоретичний та історико-літературний дискурс генології, знайомить із методологією вивчення сучасних тенденцій жанрології та мотивує до компетентної ідентифікації жанру літературного тексту.

3. Завдання – оволодіти основами фахової теоретико-літературознавчої підготовки та навичками аналізу компонентів художнього твору крізь призму літературознавчої генології; усвідомити специфіку літературних родів, видів, жанрів та метажанрів; навчити компетентно визначати жанр літературного тексту, виходячи із опрацьованої теоретико-методологічної бази.

4. Пререквізити. Теорія літератури, історія літератури, філософія, історія, культурологія, психологія, сучасні літературознавчі школи в Україні.

5. Результати навчання

знати:

- основні аспекти вивчення жанру;
- поділ літератури на літературні роди і типи мовлення;
- термінологічні визначення роду, виду, жанру, метажанру;
- історію вивчення родів і жанрів літератури;
- специфіку літературних родів, видів, жанрів та метажанрів;
- теоретичні концепції визначних західних та вітчизняних жанрологів;
- стан вивчення проблем конкретних жанрів в українському та зарубіжному літературознавстві;
- поняття «жанрова типологія», «жанрова система» «жанрова матриця», «жанрова домінанта», «жанрова модальність»;
- діахронічні та синхронічні аспекти розвитку ліричних, епічних і драматичних жанрів;
- передумови, історію виникнення та розвитку основних ліричних, епічних, драматичних жанрів;
- основні жанрові класифікації лірики, епосу, драми;
- історію формування жанрів, жанрових систем відповідних епох;
- критерії та принципи ідентифікації жанру певного твору;
- сучасні проблеми генології;

вміти:

- розглядати історію розвитку світової літератури як історію формування нових жанрово-родових і форм;

- опрацьовувати та застосовувати теоретичні концепції визначних західних та вітчизняних жанрологів;
- аналізувати літературу як родо-видо-жанрову систему;
- орієнтуватися в основних жанрологічних поняттях;
- розкривати типологічні особливості певного жанру в конкретному творі;
- пояснити специфіку літературних родів, видів, жанрів та метажанрів;
- адекватно використовувати поняття «жанрова типологія», «жанрова система» «жанрова матриця», «жанрова домінанта», «жанрова модальність»;
- висвітлювати діахронічні та синхронічні аспекти розвитку ліричних, епічних і драматичних жанрів;
- окреслити передумови, історію виникнення та розвитку основних ліричних, епічних, драматичних жанрів;
- представити основні жанрові класифікації лірики, епосу, драми;
- коментувати історію формування жанрів, жанрових систем відповідних епох;
- застосовувати критерії та принципи ідентифікації жанру певного твору;
- акцентувати сучасні проблеми генології;
- аналізувати жанрову специфіку літературного тексту.

3. Опис навчальної дисципліни

3.1. Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	3	6	3	90	15	30			39	6	залік

3.2. Дидактична карта навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма							Заочна форма				
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Актуальні проблеми генології у працях провідних жанрологів												
Тема 1. Генологія як наука про роди, види, жанри. Внесок	2,5	0,5			1	1						

Арістотеля у вивчення літературних родів. Гегелівський критерій визначення літературного роду (тріада). Жанрово-видові системи літературних родів (рід – вид – жанр-метажанр) у працях видатних літературознавців. Поділ літератури на літературні роди і типи мовлення (прозу та поезію).												
Тема 2. Жанр, жанровий канон, жарова система. Жанрологія як звуження генології. Проблеми ідентифікації жанру. Канонічна модель жанру на основі стійких жанрових властивостей. Специфіка жанрової константи. Кореляція понять «жанрова матриця», «жанрова домінанта», «жанрова модальність». Жанр як рухлива історична категорія. Процеси жанрової диференціації. Жанрова дифузія. Метажанр як культурологічний аспект жанру. Відмінності жанру від метажанру.	3,5	0,5	1		1	1						
Тема 3. Генологічна концепція О.Фрейденберг. Метафора як майбутня форма сюжетів і жанрів. Методика визначення взаємозв'язків жанру і сюжету.	3,5	0,5	1		1	1						
Тема 4. Система літературних жанрів Д.Ліхачова. Категорія літературного жанру як історична категорія Поява жанрів на певній стадії розвитку мистецтва слова та їхня постійна зміна. Процес зміни принципів виокремлення жанрів. Фіксування змін в окремих жанрах, поява нових і згасання старих, зміни жанрових систем.	2,5	0,5	1		1							
Тема 5. Питання про походження жанрів за версією Ц.Тодорова. Правомірність дослідження жанрів. Вивчення походження жанрів як трансформації через інверсію, переміщення, комбінування. Специфіка „народження” жанру. Історичне існування жанрів.	2,5	0,5	1		1							

Тема 6. Жанрологічна концепція М.Бахтіна. Відродження і оновлення жанру. Ідея „пам’яті жанру” щодо збереження смислової основи структурного інваріанту жанру, що поєднується в історії літератури з постійним варіюванням цієї структури. Поділ жанрів на амбівалентні, первинні і вторинні. Пошук закономірностей розвитку жанрів. Взаємозв’язки стилю і жанру. Роман як жанр, що не має стійкого канону.	3,5	0,5	1		1	1						
Тема 7. Концепція множинності жанрової логіки Ж.М. Шеффера. Чотири логіки формування жанру. Жанр як умовний, історично і культурно змінний знак, в якому означуваним познає жанрове ім’я, а означником – жанрове поняття.	2,5	0,5	1			1						
Тема 8. Рецептна теорія жанру Р.Яussa. Історизація жанру, інтерпретована як його рецепція. Застосування поняття „горизонту очікуваного” до жанрової теорії. Окреслення рухливості жанру.	2,5	0,5	1			1						
Тема 9. Продуктивність концепції „жанрової спіралі” Н. Копистянської. Жанрова система літератури, літературної епохи, напряму, національної літератури, окремого письменника. Категорія «хронотоп» у вивченні специфіки жанру.	2,5	0,5	1			1						
Тема 10. Концепція „жанрового метаморфізму” О.Червінської. Деформація жанру за рахунок кардинальної зміни родової природи попередньо прийнятої жанрової форми. Характеристика рецепції жанрової матриці. Специфіка жанрової поліморфності як контамінації в жанрових межах певної текстової цілісності. Адаптація жанрової формули до	2,5	0,5	1			1						

нових стилістичних умов зі збереженням своєї „внутрішньої” програми.												
Тема 11. Специфіка когнітивної теорії жанрів та жанрові модифікації сучасного роману Т.Бовсунівської. Жанрові патерни, комунікативна природа жанру, когнітивна типологія жанрових трансформацій.	2,5	0,5	1			1						
Разом за ЗМ 1	30,5	5,5	10		6	9						
Змістовий модуль 2. Діахронічні та синхронічні аспекти розвитку ліричних, епічних і драматичних жанрів												
Тема 1. Лірика як літературний рід та поезія як тип мовлення. Поезія та способи оформлення художнього висловлювання. Специфічні особливості поетичного тексту. Жанрова специфіка лірики у працях В.Жирмунського, Б.Томашевського, В.Холшевнікова, М.Шапіра, Д.Чижевського, О.Потебні, В.Перетца, І.Франка, Ф.Колесси. Гаспарівська методика вивчення історії та теорії вірша. Проблеми класифікації типів ліричних творів. Жанрова (О.Галич, Н.Костенко) та тематична (І.Козлик, Е.Соловей-Гончарик) класифікації лірики.	5,5	0,5	2			3						
Тема 2. Ліричні жанри в діахронічному і синхронічному розвитку. Жанровий поділ лірики. Історія та поетика епіталами, панегірика, дифірамба, пеана, мадригала, епітафії, канцони, стансів, оди, елегії, думки, гімну, послання, пісні, романсу, ліричного портрета, псалмів, медитації. Поетика жанрової форми сонета. Жанрові особливості поезії ХХ ст. Новітні жанрові форми лірики.	6	1	2			3						
Тема 3. Драма як специфічний вид мистецтва та літературний рід. Генезис і родові ознаки драми. Жанрові типи драми	6	1	2			3						

(«арістотелівська» та «відкрита»). Вивчення жанрової динаміки сучасної драматургії О. Бондаревою та Є.Васильєвим. Дослідження авторських жанрових рефлексій, інтертекстуальності та метатеатральності, структурних та змін драматичного тексту, сворідності епізації та ліризації.												
Тема 4. Драматичні жанри в діахронічному і синхронічному розвитку. Жанри драматичного роду. Поетика жанрів античної трагедії, комедії, власне драми, драми сатирів, трагікомедії. Еволюція класичних драматичних форм. Жанри середньовічної та ренесансної драми: літургійна й напівлітургійна драма, міраклъ, містерії, мораліте, фарс, соті, інтерлюдії. Комедія дель арте. Єлизаветинська драма та жанрова специфіка шекспірівської драматургії. Інтермедіальна специфіка інтермедій, мелодрами та водевілю. Жанрова специфіка драматургії XVII-XVIII ст. Жанрові особливості романтичної та реалістичної драми. Жанрова поетика натуралістичної, імпресіоністської, символістської та експресіоністської драми. Структурні зміни сучасного драматичного тексту та їх вплив на жанрову динаміку. Жанрові трансформації, модифікації та новації в сучасній драматургії.	6	1	2			3						
Тема 5. Генезис і родові ознаки епосу. Епос як літературний рід у працях видатних вчених. Проза як тип мовлення. Типологія епосу та його жанрів. Найдавніші епічними жанри – міф, казка, легенда, сказання, класичний епос. Система епічних жанрів.	6	1	2			3						
Тема 6. Епічні жанри в діахронічному і синхронічному розвитку. Жанрова специфіка роману та його еволюція.	6	1	2			3						

Жанрові різновиди роману. Сучасні жанрово-видові модифікації роману.												
Тема 7. Епопея та повість як літературні жанри.	6	1	2			3						
Тема 8. Генологія малої прози. Новела та оповідання в жанровій системі української та зарубіжної літератур. Жанрова типологія новели. Художня специфіка жанрів есе, нарис, фейлетон, памфлету, притчі, казки. Наукове дослідження жанрових проблем малої прози.	6	1	2			3						
Тема 9. Поєднання епічного й ліричного начал у ліро-епічних жанрах: балада, дума, билина, байка, сатира, буколіка, співомовка, мемуари, щоденники, поема, віршований роман.	6	1	2			3						
Тема 10. Поетика сучасних мага- та метажанрових утворень: детектив, утопія, антиутопія, фантастика, фентезі, триллер, кіберпанк.	6	1	2			3						
Разом за ЗМ 2	59,5	9,5	20			30						
Усього годин:	90	15	30		6	39						

3.2.1. Теми семінарських або практичних занять

№	Назва теми
1.	Жанрово-видові системи літературних родів (рід – вид – жанр-метажанр) та їх характеристика (праці Г.Гачева, Г.Поспелова, Н.Тамарченко).
2.	Класифікація як форма канонізації жанру. Жанрова типологія.
3.	Генологічна концепція О.Фрейденберг („Поэтика сюжета и жанра...”, 1936). Наукова біографія дослідниці. Фольклорність сюжету і жанру як специфічні етапи в історії літератури. Семантика сміху за О. Фрейденберг. Річ як персонаж та частина жанру і сюжету. Тваринний і рослинні персонажі. Характеристика метафори харчування, народження, смерті, царства і рабства, викриття, суду в контексті специфіки сюжету і жанру. Метафора як майбутня форма сюжетів і жанрів. Тлумачення жанру О. Фрейденберг як неавтономної величини, пов’язаної із сюжетом. Умовність класифікації жанрів. Спільний генезис сюжету і жанру, їхнє неподільне функціонування у системі суспільного світогляду: колишній конкретний зміст абстрагується від своєї значущості, залишаючи оголену структуру і схему. Методика визначення взаємозв’язків жанру і сюжету О. Фрейденберг.
4.	Система літературних жанрів Д.Ліхачова. Наукова біографія дослідника. Категорія літературного жанру як історична категорія („Система литературных жанров в древней Руси”, 1963). Поява жанрів на певній стадії розвитку мистецтва слова та їхня постійна зміна: жанри приходять на зміну іншим жанрам і жоден жанр не є для

	<p>літератури „вічним”.</p> <p>Опис Д. Ліхачовим процесу зміни принципів виокремлення жанрів, переінакшення типів і характерів жанрів, їхніх функцій у певну епоху. Вивчення аспектів, на основі яких відбувається жанровий поділ, історія, система жанрів кожної епохи. Існування жанрів не незалежно один від одного, а у певній історично змінюваній системі. Фіксування змін в окремих жанрах, поява нових і згасання старих, зміни жанрів системи. Ідея Д. Ліхачова про внутрішню „рівновагу” всередині певної жанрової системи.</p>
5.	<p>Питання про походження жанрів за версією Ц. Тодорова („Поняття літератури та інші есе”, 1987). Правомірність дослідження жанрів. Вивчення походження жанрів від інших жанрів: новий жанр є трансформацією одного чи кількох старих жанрів через інверсію, переміщення, комбінування. Специфіка „народження” жанру. Історичне існування жанрів. Докладна характеристика видів і жанрів фантастики.</p>
6.	<p>Жанрологічна концепція М. Бахтіна в контексті питання про жанрову структуру романів Ф. Достоевського. Наукова біографія ученого. З точки зору М. Бахтіним жанр відроджується і оновлюється на кожному новому етапі розвитку літератури і в кожному окремому творі даного жанру.</p> <p>Бахтінська ідея „пам’яті жанру” щодо збереження смислової основи структурного інваріанту жанру, що поєднується в історії літератури з постійним варіюванням цієї структури („жанр завжди пам’ятає своє минуле”). Поділ жанрів на амбівалентні, первинні і вторинні (складні – романи, драми, наукові дослідження). Пошук М. Бахтіним закономірностей розвитку жанрів. Окреслення М. Бахтіним взаємозв’язків стилю і жанру. Роман як жанр, що не має стійкого канону.</p>
7.	<p>Концепція множинності жанрової логіки Ж. М. Шеффера (Что такое литературный жанр?, 1989). Наукова біографія дослідника. Літературні жанри, що формуються в історії не за однією, а за кількома (чотирма) несумісними логіками, тому завданням теорії літератури постає класифікація жанрових логік, способи, якими вони утворюються чи визначаються. Жанр як умовний, історично і культурно змінний знак, в якому означуванням познає жанрове ім’я, а означником – жанрове поняття.</p>
8.	<p>Рецептивна теорія жанру Р.Яусса („Середньовічна література і теорія жанрів”, 1970). Історизація жанру, інтерпретована як йогорецепція. Застосування поняття „горизонту очікуваного” до жанрової теорії, яке спочатку об’єктивізує знайомі читачеві жанрові форми, а потім поступово їх руйнує, пропонуючи натомість зовсім нові форми. Окреслення рухливості жанру.</p>
9.	<p>Продуктивність концепції „жанрової спіралі” Н. Копистянської („Жанр, жанрова система у просторі літературознавства, 2005”). Наукова біографія дослідниці. Жанрова система літератури за Н. Копистянською: Жанрова система літератури, жанрова система літературної епохи, напряду, жанрова система літературної епохи, напряду національної літератури, жанрова система окремого письменника. Продуктивність залучення категорії хронотопу до вивчення специфіки жанрової системи Н. Копистянською („Час і простір у мистецтві слова”, 2012).</p>
10.	<p>Концепція „жанрового метаморфізму” О. Червінської („Пушкин, Набоков, Ахматова: метаморфизм русского лирического романа”, 1999; „Аргументи форми”, 2015). Наукова біографія дослідниці. Деформація жанру за рахунок кардинальної зміни родової природи попередньо прийнятої жанрової форми (матриці). Характеристика рецепції жанрової матриці. Окреслення жанрових проєкцій наративних напруг у розгортанні фабули. Специфіка жанрової поліморфності як контамінації в жанрових межах певної текстової цілісності різноманітних модусів. Адаптація жанрової формули до нових стилістичних умов зі збереженням своєї „внутрішньої” програми (приміром, так званий ліричний роман).</p>
11.	<p>Специфіка когнітивної теорії жанрів та жанрові модифікації сучасного роману в монографічних проєктах Т.Бовсунівської („Когнітивна жанрологія та поетика”, 2010; „Сучасні модифікації сучасного роману”, 2015). Наукова біографія дослідниці.</p>

	Жанрові патерни, комунікативна природа жанру, когнітивна типологія жанрових трансформацій як предмети розвідок Т.Бовсунівської. Докладна характеристика специфіки розвитку генології від Арістотеля до постмодерністських зразків у підручнику Т.Бовсунівської, „Теорія літературних жанрів” (2009).
12.	Вивчення жанрової динаміки сучасної драматургії Є.Васильєвим. Дослідження авторських жанрових рефлексій, інтертекстуальності та метатеатральності, структурних та змін драматичного тексту, сворідності епізації та ліризації
13.	Специфічні особливості поетичного тексту: подвійна сегментація (синтаксична, ритмічна), особливі „вертикальні” зв’язки, зіставлення віршованих рядків, метричний аспект. Графічні засоби впливу на читача в поетичному тексті. Ритмізована мова як культурологічний чинник. Поняття ритму як актуальне питання аналітичної поетики. Вчення О. Чічеріна про ритм („Ритм образу”, 1980). Наукова біографія ученого. Ритм в основі образу як один із найважливіших „двигунів” смислової енергії, внутрішня структура ідеї, образу, естетична основа мистецтва слова. Взаємозв’язок ритму і стилю.
14.	Діахронічні та синхронічні аспекти розвитку ліричних жанрів. Поетика ліричних жанрів.
15.	Діахронічні та синхронічні аспекти розвитку епічних жанрів. Поетика епічних жанрів.
16.	Діахронічні та синхронічні аспекти розвитку драматичних жанрів. Поетика драматичних жанрів.

3.2.2. Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми
1.	Жанр менніпеї та суперечливість цієї парадигми за С.Аверінцевим („Риторика и истоки европейской литературной традиции”, 1996).
2.	Методологічні роздуми М. Бахтіна про слово в поезії і слово в романі. Монологічне (поезія) і діалогічне (романне) начало в літературі. Виявлення суперечностей у жанрі роману.
3.	Шефферівська класифікація текстів за модулями висловлювання. Характеристика режимів утворення жанрів.
4.	Умовні заперечення жанру (Б.Кроче, Ж.Дерріда, А.Розмарін) .
5.	Підготувати презентацію на тему „Роди–види–жанри–метажанри”, добравши власні приклади із зарубіжної літератури
6.	Історичні трансформації жанрів західноєвропейських літератур доби Відродження
7.	Історичні трансформації жанрів в американській літературі ХХ ст.
8.	Історичні трансформації жанрів (на прикладі драматичних жанрів) в західноєвропейських літературах ХVII–ХVIII ст
9.	Історичні трансформації жанрів у західноєвропейських літературах доби романтизму.
10.	Порівняльні аспекти національних жанрових систем.
11.	«Народження» і «смерть» жанрів в історичному розвитку.
12.	Жанрові новації в драматургії зламу ХХ–ХХІ ст. Драма-сиквел, драма-приквел, драма-римейк, драма-ремікс, драма-сайдквел, драма-кросвер.

3.2.3. Самостійна робота

№	Назва теми
1.	Діапазон наукових підходів до вирішення питання співвіднесеності виду і жанру, виду і роду (погляди Арістотеля, Буало, Лессінга, Дідро, Гегеля, Франка та ін.).
2.	Окреслення Н. Копистянською різних видів гумору як жанротворчого фактора.
3.	Структура метажанру за Т. Бовсунівською: 1) архетип, міф, психоаналітичний конструкт або силогізм; 2) співіснування родів, видів, жанрів літератури,

	напрямів, видів, жанрів мистецтва літературних, позалітературних, позамистецьких світоглядних конструктів; 3) система включених жанрів; 4) неможливість асиміляції
4.	«Морфологія мистецтва» М.Кагана; генологічна теорія Н. Лейдермана; осмислення жанрових процесів в теорії культурного вибуху Ю.Лотмана.
5.	Модифікації романного жанру в літературі доби постмодернізму Жанрова неунормованість роману як аксіоматичний постулат сучасної жанрології (Т. Денисова, В. Дончик, Д. Затонський, Н. Копистянська, Н.Бернадська та ін.)
6.	Іманентна природа утопії й антиутопії. Генологічну призму розгляду субстанційної суті кожного з цих жанрів (на контекстуальному тлі). Категорія метажанру і детермінанта появи та еволюцію утопії й антиутопії.
7.	Генологія малої прози.
8.	Висока (елітарна) і масова література.
9.	Фантастика і фентезі як метажанри.
10	М.Гаспаров як фахівець із класичної філології, теоретик літератури, авторитетний віршознавець і перекладач. Гаспарівська методика вивчення історії та теорії вірша. Простеження розвитку віршування в аспекті їхньої метрики, ритміки, рими та строфіки з найдавніших зразків до новітніх форм, докладне характеризування систем віршування і еволюції вірша у різних країнах та акцентування культурних впливів, що визначають розвиток віршованих форм. Значення його фундаментальних віршознавчих праць „Очерк истории русского стиха” (1984) та „Очерк истории европейского стиха” (1989). Дослідження історичних зв'язків метру і сенсу, опис механізмів культурної пам'яті та смислових асоціацій, пов'язаних із віршованими певними розмірами („Метр и смысл”, 1999).
11	Метатеатральність та метаперсонажність сучасної драми.
12	Теоретичне дослідження жанру роману.

4. Система контролю та оцінювання

Види та форми контролю

Формами поточного контролю є усна чи письмова (тестування, есе, реферат, презентація, творча робота) відповідь студента та ін.

Формою підсумкового контролю є залік.

Засоби оцінювання

- контрольні роботи;
- стандартизовані тести;
- проекти (індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.);
- реферати;
- есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- контрольні роботи;

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторна та самостійна робота)												Кількість балів (екзамен)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль 1												40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1			
Змістовий модуль 2													
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10				
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4				

T1, T2 ... T12 – теми змістових модулів.

Рекомендована література

Базова (основна)

1. Аверинцев С. Историческая подвижность категории жанра: опыт периодизации / С. С. Аверинцев // Историческая поэтика: Итоги и перспективы изучения. – Москва : Наука, 1986. – С. 104–116.
2. Аверинцев С. Поэтика древнегреческой литературы / С. С. Аверинцев. – Москва : Наука, 1981. – 368 с.
3. Арістотель. Поетика / Арістотель ; [пер. з давньогрец. Б. Тен]. – Київ : Мистецтво, 1967. – 134 с.
4. Бахтин М. Проблемы творчества Достоевского / М. М. Бахтин. – Изд. 5-е, доп. – Киев : Некст, 1994. – 510 с.
5. Бахтин М. М. Собрание сочинений : в 7 т / М. М. Бахтин. – Т. 3: Теория романа (1930–1961 гг.). – Москва : Языки славянских культур, 2012. – 880 с.
6. Бовсунівська Т. В. Жанрові модифікації сучасного роману / Т. В. Бовсунівська. – Харків : „Діса плюс”, 2015. – 368 с.
7. Бовсунівська Т. В. Теорія літературних жанрів : жанрова парадигма сучасного зарубіжного роману : підручник / Т. В. Бовсунівська. – Київ : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2009. – 519 с.
8. Васильєв Є. М. Сучасна драматургія : жанрові трансформації, модифікації, новації / Є. М. Васильєв. – Луцьк : ПВД „Твердиня”, 2017. – 532 с.
9. Веселовский А.Н. Избранное: На пути к исторической поэтике / А. Н. Веселовский. – Москва – Санкт-Петербург : Автокнига, Центр гуманитарных инициатив, 2010. – 687 с.
10. Веселовский А.Н. Историческая поэтика / А. Н. Веселовский. – Москва : Высшая школа, 1989. – 648 с.
11. Гачев Г. Д. Содержательность художественных форм. Эпос. Лирика. Театр / Г. Д. Гачев. – Москва : Изд-во Моск. ун-та ; Флинта, 2008. – 288 с.
12. Гегель Г. Лекции по эстетике : в 4 т. [под. ред. М. Лифшица] / Г. В. Ф. Гегель. – Москва : Искусство, 1968. – Т 1. – 312 с.
13. Копистянська Н. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства / Н.Х. Копистянська. – Львів : ПАІС, 2005. – 368 с.
14. Копистянська Н. Х. Час і простір у мистецтві слова : монографія / Н.Х. Копистянська. – Львів : ПАІС, 2012. – 344 с.

15. Лихачев Д.С. Поэтика древнерусской литературы / Д.С. Лихачев. – Москва : Наука, 1979. – 356 с.
16. Лотман Ю.М. Происхождение сюжета в типологическом освещении / Ю. М. Лотман // Избранные статьи. В 3 т. – Т. 1. – Таллинн, 1992. – С. 224–242.
17. Мелетинский Е.М. Введение в историческую поэтику эпоса и романа / Е.М. Мелетинский. – Москва : Наука, 1986. – 317 с.
18. Михайлов А.В. Проблемы исторической поэтики в истории немецкой культуры / А.В. Михайлов. – Москва : Наука, 1989. – 224 с.
19. Питання літературознавства : бібліографічно-систематичний покажчик (1966–2015) / уклад. : О. В. Червінська, Р. А. Дзик, О. М. Матійчук, Н. В. Нікоряк, А. В. Сажина, А. Р. Тичініна. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. – Вип. 93. – 208 с.
20. Попова И.Л. Историческая поэтика в теоретическом освещении / И.Л. Попова. – Москва : ИМЛИ РАН, 2015. – 264 с.
21. Пospelов Г. Н. Лирика среди литературных родов / Г. Н. Пospelов. – Москва : Изд-во Моск. ун-та, 1976. – 208 с.
22. Тamarченко Н. Д. М. М. Бахтин, А. Н. Веселовский и Вяч. И. Иванов: теория романа и его историческая поэтика / Н. Д. Тamarченко // Новый филологический вестник, 2007. – № 2. – С. 34–48.
23. Тamarченко Н.Д. Теория литературных жанров : учебное пособие для студентов // Н. Д. Тamarченко. – Москва : Академия, 2011. – 256 с.
24. Тодоров Ц. Поняття літератури та інші есе / Ц. Тодоров ; пер Є. Марічева. – Київ : Вид. дім „Києво-Могилянська академія, 2006. – 162 с.
25. Фрейдсберг О. Поэтика сюжета и жанра / О. Фрейдсберг – Москва : Лабиринт, 1997. – 445 с.
26. Хализев В.Е. Историческая поэтика : перспективы разработки / В. Хализев // Проблемы исторической поэтики. – Петрозаводск, 1990. – С. 3–10.
27. Червинская О. В. Пушкин, Набоков, Ахматова: метаморфизм русского лирического романа : монографія / О. В. Червинская. – Черновцы : Рута, 1999. – 152 с.
28. Шайтанов И. О. Историческая поэтика А. Н. Веселовского: сравнительный метод / И. О. Шайтанов // ЗПУ, 2007. – №3. – С. 170–175.
29. Шеффер Ж.-М. Что такое литературный жанр? / Ж.-М. Шеффер / пер. с фр. С. Н. Зенкина. – Москва : Едиториал УРСС, 2010. – 192 с.

Допоміжна

1. Баброва М.Н. Романтизм в американській літературі XIX століття. – М., 1972.
2. Бахтин М.М. Літературно-критическі статті – М.: Худож. лит., 1986.
3. Берковский Н.Я. Романтизм в Німеччині / Н.Я.Берковский. – СПб.: Азбука-классика, 2001.
4. Берковский Н.Я. Романтизм в слов'янських літературах. – М., 1973.
5. Ботнікова А.Б. Німецький романтизм : діалог художественних форм. – М.: Аспект Пресс, 2005.
6. Брандес Г. Література XIX століття в її найважливіших течіях. Німецька література. – СПб, 1900.
7. Ванслов В.В. Естетика романтизму. – М., 1966.
8. Вайнштейн О. Язык романтичної мислі. – М., 1994.
9. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури: Підручник. – К., 2001.
10. Гачев Г.Д. Содержательность художественных форм (Эпос. Лирика. Театр). – М.: Просвещение, 1968.
11. Гинзбург Л. Я. О лирике. – М.; Л., 1964.
12. История зарубежной литературы XIX століття / Под ред. Н.А.Соловьевой. – М.: Высшая школа, 1991. – 637 с. // http://www.ae-lib.org.ua/texts/_history_of_literature_XIX_ru.htm
13. История зарубежной литературы XIX століття: Учебник / Под ред. Е.М. Апенко. – М.: Проспект, 2001.

14. Копистянська Н.Х. Жанр, жанрова система у просторі літературознавства: Монографія. – Львів: ПАІС, 2005.
15. Лексикон загального та порівняльного літературознавства. – Чернівці: Золоті литаври, 2001.
16. Літературознавчий словник-довідник / Р. Т. Гром'як, Ю. І. Ковалів та ін. – К.: ВЦ „Академія”, 1997.
17. Мислителі німецького Романтизму / Упоряд. Л. Рудницький та О. Фешовець. – Івано-Франківськ: Вид-во „Лілея-НВ”, 2003.
18. Наливайко Д.С. Искусство: направления, течения, стили. – К.: Мистецтво, 1985.
19. Наливайко Д.С., Шахова К.О. Зарубіжна література ХІХ сторіччя. Доба романтизму: Підручник. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2001.
20. Павличко С.Д. Теорія літератури. – К.: Основи, 2002.
21. Тамарченко Н. Д. Теория литературных родов и жанров. Эпика. – Тверь: Твер. гос. ун-т, 2001.
22. Ткаченко А. О. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): Підручник для гуманітаріїв. – К.: Правда Ярославичів, 1997.
23. Фрейденберг О.М. Поэтика сюжета и жанра. – М.: Лабиринт, 1997.
24. Храповицкая Г.Н. История зарубежной литературы: Западноевропейский и американский романтизм / Г.Н.Храповицкая, А.В.Коровин. – М.: Флинта: Наука, 2002.
25. Червинская О.В. Пушкин, Набоков, Ахматова: метаморфизм русского лирического романа. – Черновцы: Рута, 1999.
26. Чернец Л.В. Литературные жанры (проблемы типологии и поэтики). – М: Изд-во Моск. ун-та, 1982.
27. Черноиваненко Е.М. Литературный процесс в историко-культурном контексте: Развитие и смена типов литературы и художественно-литературного сознания в русской словесности Х-XX веков. – Одесса: Маяк, 1997.
28. Шеллинг Ф.-В. Философия искусства. – М., 1966.
1. Аверинцев С. Жанр как абстракция и жанр как реальность: диалектика замкнутости и разомкнутости // Взаимосвязь и влияние жанров в развитии античной литературы. – М., 1989.
2. Аверинцев С.С. Историческая подвижность категории жанра: опыт периодизации // С.С. Аверинцев. Риторика и истоки европейской традиции. – М., 1996.
3. Бондарева О.Є. Міф і драма у новітньому літературному контексті: пояснення структурного зв'язку через жанрове моделювання. – К.: Четверта хвиля, 2006.
4. Вакенродер В. Г. Фантазии об искусстве. – М., 1977.
5. Веселовский А. Н. Синкретизм древнейшей поэзии и начало дифференциации поэтических родов // Веселовский А.Н. Историческая поэтика. – Л., 1940. – С. 200-317.
6. Габитова Р. М. Философия немецкого романтизма. – М., 1978.
7. Грешных В. И. Мистерия духа: Художественная проза немецких романтиков. – Калининград, 2001.
8. Грешных В. И. Ранний немецкий романтизм. Фрагментарный стиль мышления. – Л., 1991
9. Елистратова А. Наследие английского романтизма и современность. – М., 1960.
10. Жирмунский В. Немецкий романтизм и современная мистика. – СПб., 1914.
11. Карельский А. В. Драма немецкого романтизма. – М., 1992.
12. Карельский А. В. Модернизм XX века и романтическая традиция // Вопросы литературы. – 1994.
13. Кожин В. В. К проблеме литературных родов и жанров // Теория литературы. – М., 1964. – Т. 2.
14. Литературные манифесты западноевропейских романтиков. – М., 1980.
15. Михайлов А. В. Эстетические идеи немецкого романтизма // Эстетика немецких романтиков. – М., 1987.

16. Морозов А. А. Немецкая волшебнo-сатирическая сказка // Немецкие волшебнo-сатирические сказки. – Л., 1972.
17. Обломієвський Д. Французький романтизм. – М., 1947.
18. Реизов Б.Г. Французский исторический роман в эпоху романтизма. – Л., 1958.
19. Ханмурзаев К. Г. Немецкий романтический роман. – Махачкала, 1998.
20. Чавчанидзе Д.Л. Феномен искусства в немецкой романтической прозе: средневековая модель и ее разрушение. — М., 1997.

Інформаційні ресурси

1. <http://e-learning.chnu.edu.ua/course/view.php?id=1572>
2. <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=2799>
3. <http://e-learning.chnu.edu.ua/course/>
4. <http://www.ukrlitzno.com.ua/category/teoriya-literaturi/>
5. <http://dls.ksu.kherson.ua/DLS/Library/LibdocView.aspx?id=498c7b58-ccb7-4b54-9423-0217cf657f99>
6. <http://teacherjournal.com.ua/shkola/ukrainska-mova-ta-literatura/15638-posbnik-qteorya-literaturi.html>
7. <http://www.ukrlit.vn.ua/info/criticism.html>
8. <https://www.academia.edu>
9. <https://scholar.google.com.ua/schhp?hl=uk>
10. <http://nbuv.gov.ua/node/554>
11. http://e-cat.scilib.chnu.edu.ua/cgi/irbis64r_12/cgiirbis_64.exe?LNG=uk&C21COM=F&I21DBN=GEN&P21DBN=GEN&S21FMT=&S21ALL=&Z21ID=&S21CNR=